

BATERALABS-EN DEBAGOIENAKO ESKUALDEKO 1. SAIOAREN AKTA

Data: 2026ko urriaren 6a (asteartea)

Lekua: Garaia parke teknologikoa, Arrasate, Gipuzkoa

1. Ekitaldiaren helburua

Ekitaldiaren helburua **Debagoienan** herritarren laborategia hastea izan zen, lurraldeko klima-erronkak identifikatzeko eta gizarte-eragileen, herritarren eta erakundeetako ordezkarien ekarpenak jasotzeko.

Saio honek **Klima aldaketari eta horrek eskualdean duen eraginari buruzko informazioa** emateko, Debagoienako eskualdeko elkarte eta herritarren ordezkarien talde bat sortzeko eta bigarren saioan landuko diren erronkak ateratzeko balio izan zuen. Hori guztia herritar eta politikariek zuzenduta dago: hainbat udalerrri eta eskualde-agentzietako ordezkari publikoekin, auzo-elkarteekin, elkarte sektorialekin eta eskualdeko eragileekin.

2. Ekitaldiaren garapena

2.1 Blokeen garapena

Jarraian, ekitaldiaren blokeak, esku hartzeko benetako denborak eta arduradunak zehazten dira:

1. Ongi etorri instituzionala (5 min)

- **Arduraduna:** Xabier Esteban, Naturklimaren zuzendaria.
- **Deskribapena:** Naturklima eta Gipuzkoako Foru Aldundiaren partetik irekiera eta ongietorri hitzak bertaratuei. Proiektuak herritarren benetako partaidetzarako foro gisa duen garrantzia nabarmendu zuen, baita klima-aldaketak eguneroko bizitzan duen eragin zuzena eta Debagoienako eskualdean izan dezakeen eragina ere. Eskualde

bakoitzera egokitutako politiken beharra azpimarratu zuen, oinarri zientifikoarekin eta herritarren eta administrazioen arteko lankidetzarekin.

2. Eskualdeko datuak eta informazioa aurkeztea (25 min)

- **Arduraduna:** Xabier Esteban, Naturklimaren zuzendaria eta Dorleta Orúe-Echevarría, Naturklima Behatokiaren koordinatzailea.
- **Deskribapena:** Klima-aldaketa propioak Debagoienan duen eraginari buruzko datuak eta informazio zientifikoa azaltzea.

3. Argitzen prozesuaren emaitzak (10)

- **Arduraduna:** Oier Etxebarria, Argitzeneko Mandatu Organoko ordezkaria.
- **Deskribapena:** Debagoienan trantsizio energetikoaren inguruan egin den partehartze prozesua eta ere emaitza aurkeztea.

4. Parte-hartze prozesuaren aurkezpena (10min)

- **Arduraduna:** Luzia Salamanca, Osoigoko proiektuen arduraduna.
- **Deskribapena:** Parte-hartze prozesuaren azalpena, hiru saio dituela adieraziz: klima-erronkak identifikatzea, proposamenak egitea eta amaierako proiektua aurkeztea. Saioaren dinamikaren azalpen zehatza: erronkak identifikatzeko erabiliko liratekeen helburu espezifikoak eta dinamikak. Ordezkari publikoen eta eskualdeko agentzien parte-hartze aktiboaren garrantzia nabarmendu zen, prozesuaren ordezkagarritasuna eta eraginkortasuna bermatzeko eta Bateralabs.eus-en online parte hartzeko aukera bermatzeko.

5. Parte-hartze dinamika (30 min)

Dinamika hasi aurretik, parte-hartzaile batek kezka adierazi zuen prozesua planak egitera mugatu eta ekintza zehatzetan ez gauzatzeko aukeraren inguruan. Gainera, Foru Aldundiaren eta udalen arteko araudiak eta irizpideak bateratzeko beharra azpimarratu zuen. Xabier Estebanek adierazi zuen kezka hori helaraziko zela, eta gogorarazi zuen proiektuak aurrekontu-zuzkidura duela eta helburua proiektuan parte hartzen duen eskualde bakoitzean proiektu bat gauzatzea dela. Parte-hartzaile berak proiektua gauzatzeko zuzkidura ekonomikoari buruz galdetu zuen, eta jakinarazi zitzaion milioi bat euro bideratuko direla Bateralabsen parte hartzen duten 11 eskualdeetako proiektu guztiak gauzatzeko.

Dinamika lan-mahaien bidez garatu zen. Mahai horietan, parte-hartzaileek lurraldeko klima-erronkak identifikatu zituzten, post its -ak erabiliz eta taldean eztabaidatuz. Ondoren, mahai bakoitzak identifikatutako ideia nagusiak partekatu ziren plenarioan. Herritarren laborategiaren saioan, taldeetan lan egin zen Debagoienako jasangarritasunarekin lotutako lehentasunezko arazoak eta erronkak identifikatzeko, arreta berezia jarritz mugikortasunari, hondakinen kudeaketari, espazio naturalei, energiari eta klima-aldaketarako egokitzeari.

Horretarako, eskualdeko mapa bat landu zen, eta mapa horren gainean tokiko erronkak identifikatu eta kokatu ziren. Jarraian, lan-mahai bakoitzak egindako ekarpen nagusiak jasotzen dira.

1. taldea

Lehenengo taldeak basogintza egungo beharretara egokitzeko beharra azpimarratu zuen. Basoberritzeko planteamendu berriak garatzea eta egokitzapen hori bideratzeko laguntzak handitzea proposatu zuten.

Energiari dagokionez, teilatuak instalazio fotovoltaikoetarako aprobetxatzea planteatu zuten. Horretarako, instalazioak jartzeko eta egokitzeko izapideak erraztea eta araudia behar horietara moldatzea eskatu zuten, egungo arauen eta behar berrien arteko desorekek gatazkak sor ditzaketela adieraziz.

Mugikortasunaren arloan, auto elektriko partekatuen zerbitzu bat sortzea proposatu zuten, autoaren banakako erabilera murrizteko. Era berean, herri barruko eta herrien arteko bidegorri-sare integrala garatzea eta garraio publikoa hobetzea planteatu zuten, maiztasunak handituz eta helmuga gehiago eskainiz.

Azkenik, hiri-beroari aurre egiteko, eraikinen energia-eraginkortasuna hobetzea eta berdeguneak ugaritzea proposatu zuten. Bero-uharteak murrizteko, eremu kritikoak identifikatzeko beharra ere nabarmendu zuten.

Erronken laburpena gaika:

Mugikortasun jasangarria:

- Auto elektriko partekatuen zerbitzu bat sortzea.
- Herri barruko eta herrien arteko bidegorri-sare integrala garatzea.
- Garraio publikoaren maiztasunak eta helmugak handitzea.

Hiri-berroneratzea / Eremu estrategikoak:

- Berdeguneak ugaritzea, bero-uharteak murrizteko.

Energia:

- Teilatuetan instalazio fotovoltaikoak sustatzea.
- Eraikinen energia-eraginkortasuna hobetzea.

Klima-aldaketa:

- Beroari dagokionez eremu kritikoak identifikatzea.

Lehen sektorea:

- Basoberritzea egungo beharretara egokitzea eta horretarako laguntzak handitzea.

Gobernantza:

- Instalazio fotovoltaikoak jartzeko izapideak erraztea eta araudia behar berrietara egokitzea.

2. taldea

Bigarren taldeak mugikortasun jasangarriarekin lotutako hainbat proposamen egin zituen: autobus elektrikoen sare bat garatzea, bidegorri-sarea hobetzea eta zabaltzea, eta bizikleta eta patinete elektrikoen sistema bat ezartzea.

Autobus-zerbitzuari dagokionez, maiztasunak handitzeaz gain, irisgarritasuna hobetzeko beharra azpimarratu zuten. Bereziki, autobusetara igotzeko eta geltokietara iristeko erraztasunak aipatu zituzten.

Uraren kudeaketaren arloan, biribilguneetan edo azpiegitura handietan ur grisak metatzeko eta bideratzeko sistemak jartzea proposatu zuten.

Hiri-beroari aurre egiteko, berdeguneak sortzeaz gain, hiri-eremuetan zuhaitzak landatzea planteatu zuten, itzalguneak sortzeko.

Erronken laburpena gaika:

Mugikortasun jasangarria:

- Autobus elektrikoen sare bat garatzea.
- Bidegorri-sarea hobetzea eta zabaltzea.
- Bizikleta eta patinete elektrikoen sistema bat ezartzea.
- Autobusen maiztasunak handitzea eta autobusen zein geltokien irisgarritasuna hobetzea.

Hiri-berroneratzea / Eremu estrategikoak:

- Hiri-eremuetan zuhaitzak landatzea eta itzalguneak sortzea, berdeguneak ugaritzearekin batera.

Ekonomia zirkularra:

- Biribilguneetan edo azpiegitura handietan ur grisak metatzeko eta bideratzeko sistemak ezartzea.

3. taldea

Hirugarren taldeak herri barruko eta herrien arteko bidegorri-sarea hobetzeko beharra nabarmendu zuen, bizikletaz modu azkar eta seguruan mugitu ahal izateko. Garraio publikoa herritarren beharretara egokitzea eta indartzea, herrien arteko joan-etorrietarako bizikleta elektrikoaren erabilera sustatzea eta bidegorrietan bizikleten eta oinezkoen arteko bizikidetza hobetzea ere planteatu zuten.

Elikadura-burujabetzari dagokionez, bertako produktuak jantokietara eramatea eta produktu horientzako gune logistikoak sortzea proposatu zuten. Lehen sektoreko lana erakargarriago egiteko beharra azpimarratu zuten, belaunaldi-erreleboa errazteko eta sektorean diharduten pertsonei laguntzeko. Horretarako, eskualdeko Lanbide Heziketako eskaintza indartzea eta sektoreko laguntzak sustatzea planteatu zuten. Soldatapeko pertsonei laguntzeko dagoen proiektu bat babestea eta indartzea ere aipatu zuten.

Hiri-beroari aurre egiteko, berdeguneak eta zuhaitzak ugaritzea proposatu zuten, herritarrak elkartzeko toki erosoak, itzaltsuak eta klimara egokituak sortzeko. Adibide zehatz gisa, San Juan elizako arkupea edo itzalgunea berreskuratzea aipatu zuten. Halaber, herrien arteko loturak babesguneekin lotzea eta bideetan itzala eta berdegune gehiago eskaintzea planteatu zuten.

Uholdeei dagokienez, Bergaran euri-jasa handiak daudenean arazoak sortzen direla adierazi zuten.

Energiaren eta kontsumoaren arloan, kontsumo txikiagoko gizarte bat irudikatzeko beharra planteatu zuten, eta eraikinak autosufizienteagoak izateko proiektuak sustatzea proposatu zuten.

Erronken laburpena gaika:

Mugikortasun jasangarria:

- Herri barruko eta herrien arteko bidegorri-sarea hobetzea, joan-etorri azkarrak eta seguruak ahalbidetzeko.
- Garraio publikoa herritarren beharretara egokitzea eta indartzea.
- Herrien arteko joan-etorrietarako bizikleta elektrikoa sustatzea.
- Bidegorrietan bizikleten eta oinezkoen arteko bizikidetza hobetzea.

Hiri-berroneratzea / Eremu estrategikoak:

- Berdeguneak, zuhaitzak eta elkartzeko itzalgune erosoak ugaritzea.
- San Juan elizako arkupea edo itzalgunea berreskuratzea.
- Herrien arteko bideetan itzala eta berdeguneak sustatzea, loturak babesguneekin uztartuz.

Ekonomia zirkularra:

- Kontsumo txikiagoko gizarte-eredua sustatzea.

Energia:

- Eraikinak autosufizienteagoak izateko proiektuak bultzatzea.

Hezkuntza / Kultura:

- Eskualdeko Lanbide Heziketako eskaintza indartzea, lehen sektorerako pertsona gehiago erakartzeko.

Uholdeak:

- Bergaran euri-jasa handiekin sortzen diren arazoak.

Lehen sektorea:

- Bertako produktuak jantokietara eramatea eta produktu horientzako gune logistikoak sortzea.
- Lehen sektoreko lana erakargarriago egitea eta belaunaldi-erleboia erraztea.
- Sektoreko laguntzak eta soldatapeko pertsonen laguntzeko dagoen proiektua indartzea.

4. taldea

Laugarren taldeak eskualdeko garraio publikoaren mugak azpimarratu zituen. Trenik ez izatea eta autobusen maiztasun eskasa aipatu zituzten, baita atzerapenak edo ordutegiek joan-etorrietan sortzen dituzten zailtasunak ere. Egoera horrek autoa erabiltzera behartzen dituela adierazi zuten.

Basoen kudeaketari dagokionez, suteen aurkako politikak garatzea eta baso-politika bat diseinatzea planteatu zuten. Euri-jasa handiekin urak pisu handia hartzen duela eta lur-jausiak gertatzen direla ere aipatu zuten.

Klima-aldaketa egokitzearen arloan, ikastetxeetan eta egoitzetan klimatizazioa egokitze gabeziak identifikatu zituzten.

Azkenik, landa-auzoetan eta lehen sektorean uraren kudeaketarekin lotutako arazoak aipatu zituzten. Behar horiei erantzuteko politika bereiziak garatzea proposatu zuten, eta adibide gisa azaldu zuten uda hartan ganaduarentzat ura igotzeko izan zituzten zailtasunak.

Erronken laburpena gaika:

Mugikortasun jasangarria:

- Trenik ez izatea eta garraio publikoaren maiztasun eskasa.
- Garraio publikoaren ordutegiek eta atzerapenek sortzen dituzten zailtasunak eta autoarekiko mendekotasuna.

Klima-aldaketa:

- Suteen aurkako politikak garatzea.
- Euri-jasa handiekin lotutako lur-jausien arazoa.
- Ikastetxeetako eta egoitzetako klimatizazioa egokitzeko beharra.

Lehen sektorea:

- Baso-politika bat diseinatzea.
- Ganaduari ura helarazteko zailtasunak.

Gobernantza:

- Landa-auzoetako eta lehen sektoreko ur-beharrei erantzuteko politika bereiziak garatzea.

5. taldea

Bosgarren taldeak kontsumoa murrizteko eta ohitura jasangarriagoak sustatzeko beharra azpimarratu zuten. Argiztapenaren eta uraren erabilera arduratsuagoa proposatu zuten, bai etxeetan, bai lantokietan, bai ikastetxeetan.

Lehen sektoreari dagokionez, sektorea sustatzea, haren ikusgarritasuna eta aitortza handitzea eta laguntza gehiago eskaintzea planteatu zuten.

Uholdeei aurre egiteko, zenbait kale eta eremu zehatzetako azpiegiturak ez direla eraginkorrak edo behar bezala prestatuta ez daudela adierazi zuten. Gabezia horiei arreta jartzea proposatu zuten, etorkizuneko kalteak saihesteko.

Mugikortasunaren arloan, bidegorriak elkarren artean lotzea eta sarea zabaltzen jarraitzea planteatu zuten. Bidegorriak seguruak izatearen eta erabilera sustatzearen garrantzia nabarmendu zuten, autoaren alternatiba gisa hauteman daitezen. Garraio publikoa hobetzen jarraitzeko beharra ere aipatu zuten, herritar gehiago erabiltzera animatzeko.

Azkenik, taldeko elkarte batek azaldu zuen nagusiki pertsona migratzaileekin lan egiten duela, eta erabiltzaileen artean baliabide eta ezagutza falta hautematen dutela. Horren aurrean, komunitate guztietara iritsiko den sentsibilizazioa egitea eta dauden aukerak eta alternatibak azaltzea proposatu zuten.

Erronken laburpena gaika:

Mugikortasun jasangarria:

- Bidegorriak elkarren artean lotzea eta sarea zabaltzea.
- Bidegorrien segurtasuna eta erabilera sustatzea, autoaren alternatiba izan daitezen.
- Garraio publikoa hobetzea, haren erabilera handitzeko.

Ekonomia zirkularra:

- Kontsumoa murriztea eta ohitura jasangarriagoak sustatzea.
- Uraren erabilera arduratsua sustatzea etxeetan, lantokietan eta ikastetxeetan.

Energia:

- Argiztapenaren erabilera arduratsua sustatzea etxeetan, lantokietan eta ikastetxeetan.

Hezkuntza / Kultura:

- Komunitate guztietara iritsiko den sentsibilizazioa egitea, pertsona migratzaileen baliabide eta ezagutza falta ere kontuan hartuta.
- Dauden aukerak eta alternatibak azaltzea.

Uholdeak:

- Zenbait kale eta eremutako azpiegituren gabeziei arreta jartzea, etorkizuneko kalteak saihesteko.

Lehen sektorea:

- Sektorea sustatzea, haren ikusgarritasuna eta aitortza handitzea eta laguntzak indartzea.

1. **Itxiera:** Xabier Esteban, Naturklimako zuzendariaren esku.